

Toplumsal cinsiyet açısından bakıldığında bu resimler hakkında ne düşünüyorsunuz?

DERS KİTAPLARINDA TOPLUMSAL CİNSİYET

Ders Kitabı

Ders kitapları yetişkinler tarafında üretilir ve okullarda okutulmak üzere seçilir.

Ders kitabı, kültürel ve toplumsal değerleri, normları ve davranış kalıplarını aktaran önemli bir toplumsallaştırıcıdır.

Ders kitapları , açık ya da örtük biçimde, kültürel kodları aktararak, toplumsallaştırma işlevini yerine getirir.

Ders Kitabı

Açık işlevi: Kültürün aktarımını olarak tanımlar.

Gizli işlevi: Kültürün tamamlayıcı unsurları olan törelerin, mitlerin, geleneklerin, masalların, davranış biçimlerinin, tutumların vb. aktarılmasıdır.(Esen,2003,syf.10)

Gizli Müfredat

Sınıf içinde uygulanan öğrenme ve öğretme biçimlerinin, fiziksel ve öğretimsel çevrenin, yönetim yapılarının, öğretmen beklentilerinin ve derecelendirme yöntemlerinin bütünü tarafından öğrenciye aktarılan iletiyi içerir.

Okul içindeki kimi uygulamalarda bu baskınlığın en somut biçimleri cinsiyet ayrımı bağlamında görülür.

Okulların ve eğitsel uygulamaların içerikleri toplumda ki cinsiyet rollerine ilişkin kalıp yargıları hem gizli müfredat yoluyla hem de ders kitaplarındaki açık iletilerle öğrencilere taşıyarak, onları geleneksel cinsiyet rollerine uygun davranışlara yöneltir ve hem kadına hem de erkeğe uygun başarı ölçütlerini ve sınırlarını tanımlar.

Bu konuda yazılanların çoğu, öğrencilerin bağımsız olarak bilişsel bir konu olarak öğrendikleri değerler, normlar, tutumlar ve becerilerle ilgilidir. Gizli müfredat akademik olmayan bir öğrenimdir.

Örneğin Jackson, gizli müfredatı, kalabalık övgü ve güç çevresinde nasıl yaşanacağıının öğrenilmesi olarak görür. Sınıfta öğrenme, başka kavramlar arasında öğrenmeyi de içine alır.

Gizli Müfredat, açık müfredattan öğretimini aktarma bakımından ayırt edilir. Aktarma biçimi gizlidir ve bilinçsizdir.

(Tezcan, 1999, syf. 2 ve 3)

(Esen, 2003, syf. 9)

**Ders kitaplarında toplumsal cinsiyet
kurgusunun özellikleri**

Toplumsal cinsiyet temelinde ayrımcılığın yapılma biçimleri, tarama ölçütleri dikkate alınarak değerlendirildiğinde, ilköğretimde en yüksek oranda belirlenen ölçüt “eşitsiz, cinsiyetçi bir sosyal rol dağılımının sorgulanmadan kabul edilmesi” dir; bunu “cinsiyetçi dil kullanımı” ve “ataerkil aile kavrayışı, erkek-egemen aile tasviri“ izlemektedir.

Ortaöğretimde ise birinci sırada gelen ölçüt dilde cinsiyetçiliktir. Her iki öğretim derecesinde göze çarpan ortak bulgu ise “cinsiyet ayrımcılığının doğrudan aşağılayıcı ya da sözde bilimsel ifadeleri” ölçütünün en az rastlanan ayrımcılık biçimi olduğudur.

a. Genelleşmiş “örtük söylem”

Toplumsal ayrımcılık biçimlerinde olduğu gibi açıkça bir cinsin diğerine “üstün” lüğü ya da diğerinden daha erdemli olmasına ilişkin dolaylı yoldan çok fazla mesajlara yer almaktadır.

b. Simgesel yokluk/görünmezlik

Her ne kadar “örtük söylem” in bir parçası olsa da, genelde medya çözümlmeleri alanında geliştirilen ve Tuchman tarafından “kadınların simgesel olarak yok sayılması” biçiminde kavramlaştırılan olguya ders kitaplarında sıkça rastlanmaktadır.

Örneğin, Türkçe 2 kitabında, “kitabın tümünde tek bir kadın mimar ve ya mühendisten bahsedilmemesinin yanısıra bunlara ait herhangi bir eser de işlenmek için kitaba dahil edilmemiştir. Bu tercih açıkça cinsiyet ayrımcılığı yaratmaktadır.

c. Dilin cinsiyeti

İsimlere “eril” ve “dişli” biçiminde cins atfedilen dillerin konuşulduğu ülkelerde, bu durumdan da kaynaklanan cinsiyet ayrımcılığı, kadın hareketlerinin, özellikle de yazı ve eğitim gibi alanlarda çalışan kadınların ciddi bir etkinlik alanını oluşturmuştur.

(Güvenli ve Tanrıöver, 2009, syf. 106-107-108)

**Görsellerde toplumsal cinsiyet açısından
baktığınızda neler görüyorsunuz?**

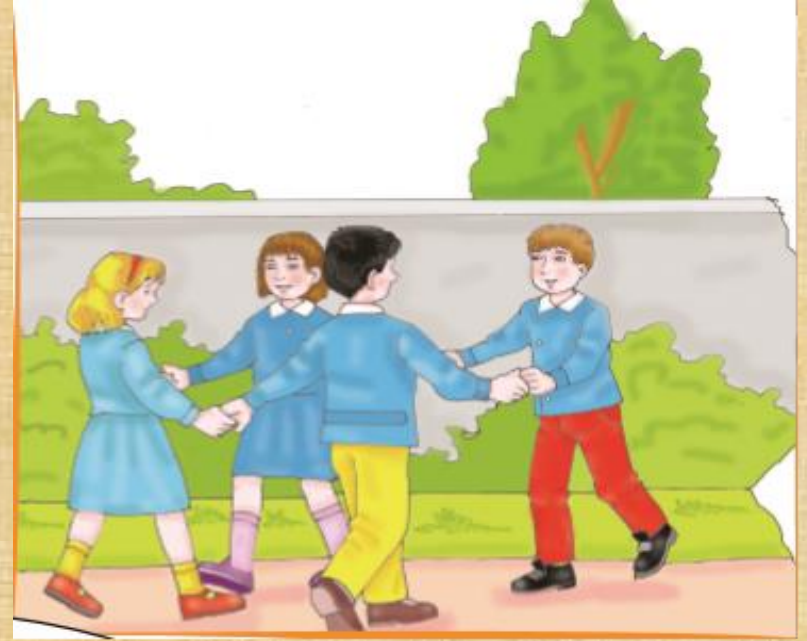

Cinsiyet Ayrımcılığından Arınmış Ders Kitabı Yaratma Yolları

Cinsiyet Ayrımcılığından Arınmış Ders Kitabı Yaratma Yolları

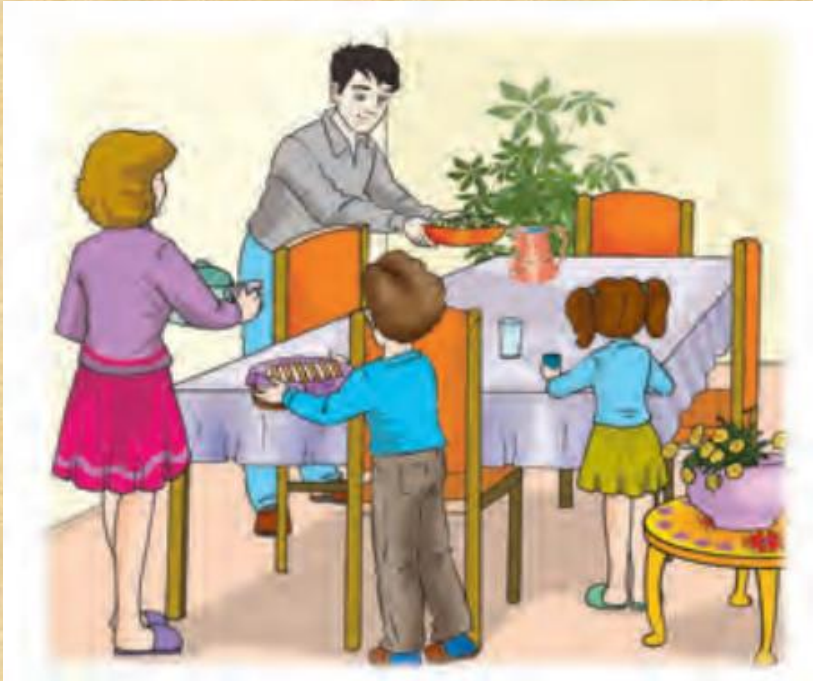
- 1. Eşitleme:** İsimlerde, resimlerde sayılabilir diğer öğelerde ve birimlerde, kadınlarla erkekleri, kadın çocuklarla erkek çocukları sayısal bakımdan eşitleme, en basit biçimiyle, en azından niceliksel bir eşitlik söz konusudur.

2. Oyun: Cinsiyetçilik olgusu çocukluk bağlamında özel bir önem taşımaktadır. Oyun oynarken resimlenen çocuk figürleri cinsiyete göre mutlaka sayıca eşitlenmeli ve denkleştirilmelidir.

Cinsiyet Ayrımcılığından Arınmış Ders Kitabı Yaratma Yolları

3. Cinsiyetler Arasındaki İş Bölümü: Kadının görevi ev ve çocukla ilgilenmek, erkeğin görevi ise kamusal etkinlikleri gerçekleştirmek olarak görülmektedir.

Cinsiyet Ayrımcılığından Arınmış Ders Kitabı Yaratma Yolları

4. Giysiler: Kız çocuklar genellikle kabarık etekli elbiseler, erkek çocuklar ise yetişkin erkeklerinkine benzer gömlekler ve pantolonlar içerisinde gösterilmektedir.

Cinsiyet Ayrımcılığından Arınmış Ders Kitabı Yaratma Yolları

5. Annelik ve Babalık: Ders kitaplarındaki anneliği öne çıkaran ve kutsayan bir anlayış hakimdir. Yani kadın anne olduğu için değerlidir. Baba ise saygı duyulan, otorite olarak gösterilmektedir.

Cinsiyet Ayrımcılığından Arınmış Ders Kitabı Yaratma Yolları

6. Olumlu Ayrımcılık: Sayısal olarak kadınları ve kız çocuklarını daha çok göstermek, özne olarak onları seçmek ve yansıtmaktır.

Cinsiyet Ayrımcılığından Arınmış Ders Kitabı Yaratma Yolları

7. Uniseks: Ders kitabı yazarı hem kadın hem erkek için kullanılan isimleri kullanarak, çift taraflı okumaya izin verecek bir yaklaşım sergileyebilir.

Cinsiyet Ayrımcılığından Arınmış Ders Kitabı Yaratma Yolları

Cinsiyet Ayrımcılığından Arınmış Ders Kitabı Yaratma Yolları

8. Tersine Çevirme: Öykülerde ve kurgusal metinlerde, geleneksel olarak kadın için uygun görülen bir rolün/konumu erkek, erkek için uygun görülen bir rolün/konumun da kadın için yazılması ders kitabı yazarının kolayca kullanabileceği yöntemdir.

10. Çalışan Kadın: Aileden bahseden ünitelerde «çalışan kadın» imgesi vurgulanmalıdır. Bu vurguda kadın yalnızca «çalışan» olarak ifade edilmemeli mutlaka somut olarak belirli meslekte nitelendirilmelidir. Mesela öğretmen mesleğiyle kadın sınırlandırılmamalı, erkekler de kıyısallaştırılmamalıdır.

Cinsiyet Ayrımcılığından Arınmış Ders Kitabı Yaratma Yolları

9. Kadın Kahramanlar: Gerçek ya da kurgusal kahramanlardan söz edilirken cinsiyetçilikten uzak durularak kadınlara da yer verilmesi gerekir.

Cinsiyet Ayrımcılığından Arınmış Ders Kitabı Yaratma Yolları

11. Kadın Hakları: Ders kitaplarında veya başka ortamlarda doğrudan veya dolaylı olarak kadın haklarından söz edildiği durumlarda, «kadınlar kendilerine verilen hakları yeterince kullanabiliyorlar mı?» sorusuyla özetlenebilecek bir düşüncenin varlığı kendini göstermektedir. Dolayısıyla «haklar başka bir şeyi başarmak ve hak etmek yoluyla elde edilmeli ve yeterince kullanılmalı» alt metni sık sık işlenmektedir. İnsan hakları çerçevesinde böyle bir durum söz konusu değildir. Bu yanlış bir kalıp yargıdır.

Cinsiyet Ayrımcılığında Arınmış Ders Kitabı Yaratma Yolları

Ayrıca kadın haklarının ders kitaplarında yalnızca Atatürkçü düşünce bağlamında temellendiriliyor olması da konunun evrensel boyutunun ihmal edilmesine ve kadın haklarının sadece bir otoriteye dayandırılarak meşrulaştırılmasına ve gerekçelendirilmesine neden olmaktadır.

Ders kitabı yazarlarının başka ve haklar ve hak özneleri bağlamında da kaçınmaları gereken bu yaklaşım kadın hakları söz konusu olduğunda da özellikle dikkat edilmesi gereken bir sorundur.

(Esen, 2003, syf. 132-137)

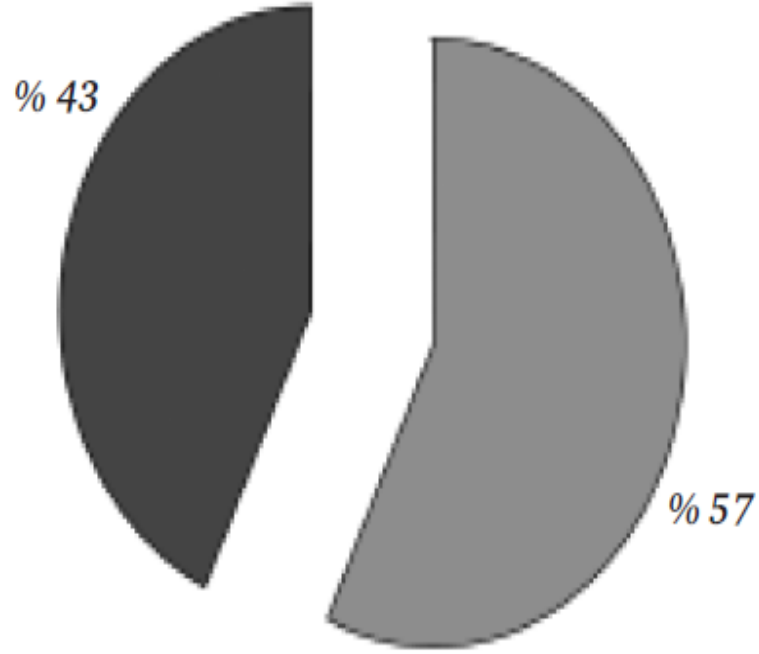
Toplumumuzda var olan ataerkil aile yapısının ders kitaplarına idealize edilmesi hakkında ne düşünüyorsunuz?

İlköğretimde en fazla toplumsal cinsiyet temelli ayrımcılığın Hayat Bilgisi kitaplarında yapıldığı görülmektedir. Bu kitaplar açısından hak ihlalleri arasında “cinsiyetçilik” birinci sıradadır. Mutlak ihlal sayısı çok daha az olmakla birlikte, Fen ve Teknoloji kitaplarında da ayrımcılık açısından cinsiyetçilik birinci sırada yer almaktadır. Türkçe kitaplarında ise cinsiyetçilik üçüncü sıradadır.

2008 yılının niceliksel tarama bulguları, önceki çalışmalarının ortaya çıkardığı ana başlıklar ve sorunsallar açısından, geçen dönem içinde radikal bir değişimin olmadığı işaret etmektedir.

Grafik 5

İhlal İçeren İlköğretim
Kitaplarında Toplumsal
Cinsiyet Temelli Ayrımcılık

Var ■ Yok ■

(Güvenli ve Tanrıöver, 2009, syf. 102)

(Firdevs Gümüšođlu)

Grafiğe gore, toplumsallaşma ve temel değerlerin içselleştirilmesi bağlamında yorumladığımızda, cinsiyetçiliğin, en kk yaşlardan başlayarak benimsetilecek biçimde içeriklerde yer aldığı, buna karşılılık orta ğrenimde, yani ğrencilerin ergenlik çağını sürdürdükleri yıllarda gorece daha az gorldğn söylemek mümkündür.

Özetleyecek olursak;

- ✓ Özenli ve savruk bir dil kullanımını vardır.
- ✓ Birbiri ile çelişen bilgiler ve bilim dışı, bilime aykırı sunuşlar yer almaktadır.
- ✓ Otoritenin yüceltilmesi hatta kutsallaştırılmasına dayalı bir itaat kültürü üretilmektedir.
- ✓ Irk, toplumsal cinsiyet, toplumsal sınıf, dil, din bağlamında ayrımcı ve dışlayıcı bir söylem görülmektedir.

- ✓ Sürekli olarak ‘iç düşmanlar’ , ‘dış düşmanlar’ ifadelerine yer verilmektedir.
- ✓ Metinlerin söyleminde milliyetçilik zorunlu ve buyurgan ideoloji olarak sunulmaktadır.
- ✓ İnsan hakları bir amaç olarak değil devletin saygınlığı, uluslararası kuruluşlarda ve topluluklarda saygı görmenin bir aracı olarak görülmektedir.

(Esen, 2015, syf.161)

2.SINIF TÜRKÇE DERS KİTABI İNCELEMESİ

A) Metinlerin Genel Yapısı İncelendiğinde

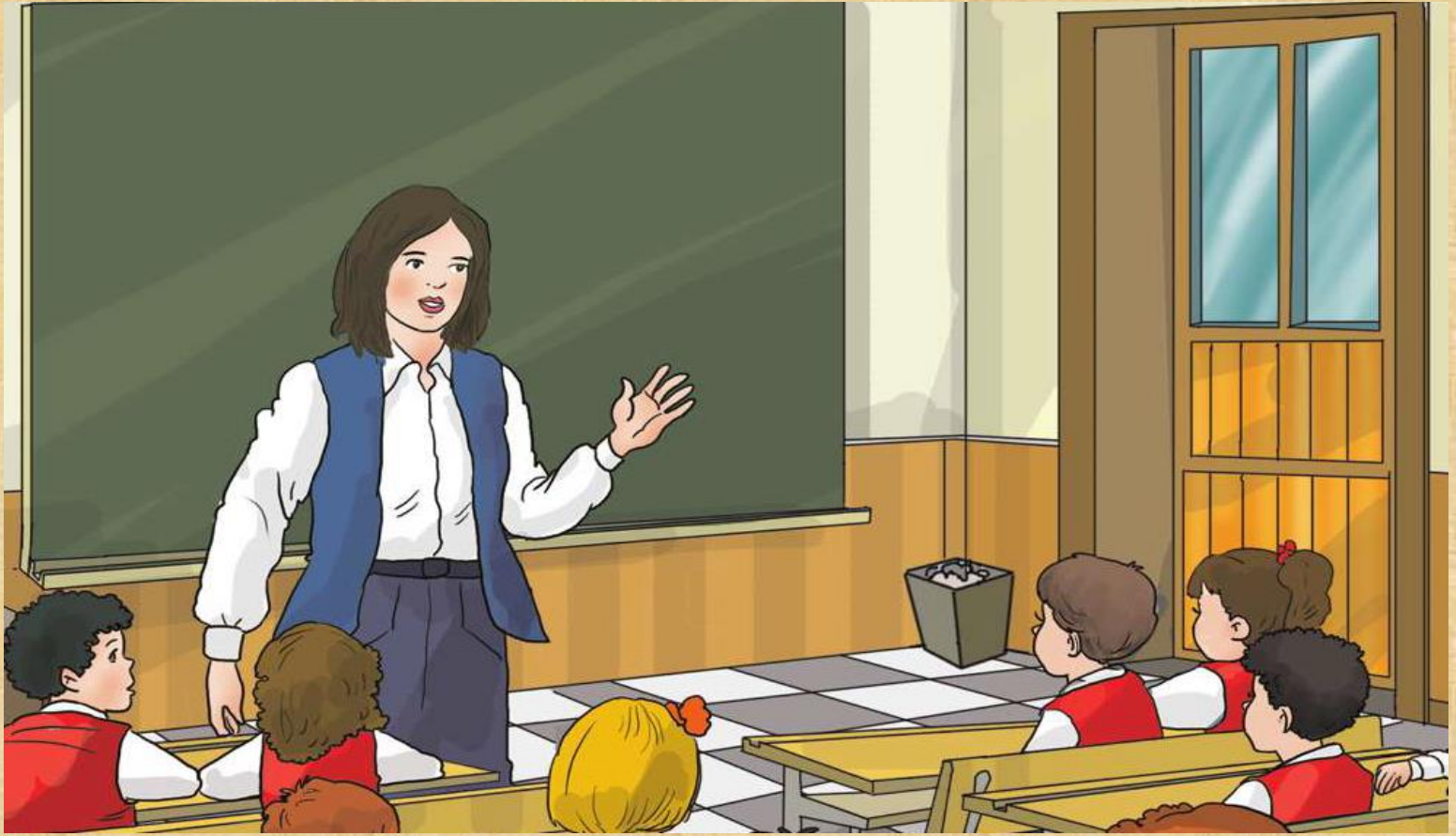
Metinlerin yazarlarını ele aldığımızda:
yazarlardan 22 tanesi erkek, 15 tanesi kadındır.

B) Görsellerin Genel Yapısı İncelendiğinde

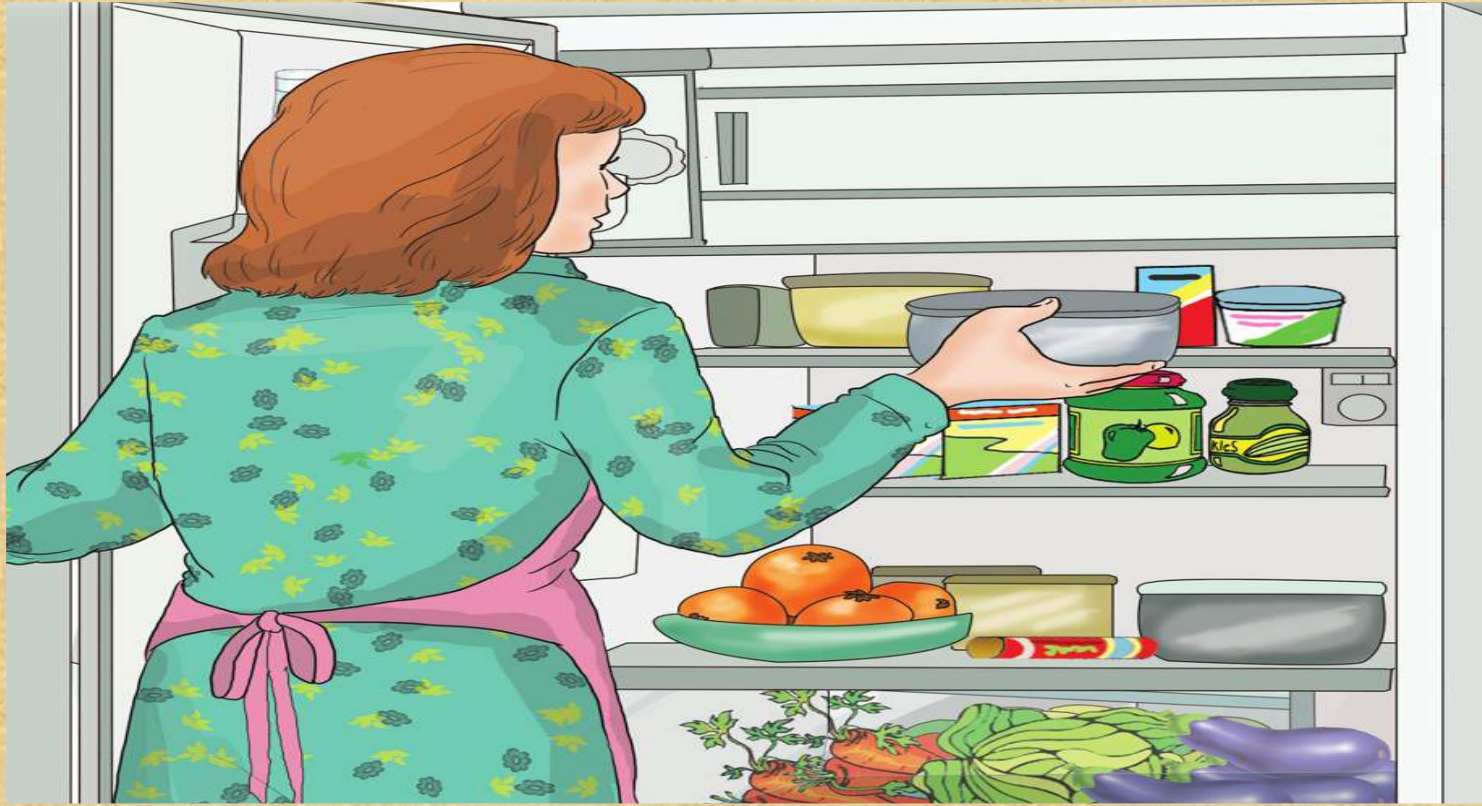
Görsellerde genel olarak bir inceleme yapıldığında erkeklerin kadınlara oranı büyük bir farklılık göstermektedir. Erkeklerin sayısı 164, kadınların sayısı ise 65' tir.

** Bu resme baktığımızda örtük söylem söz konusudur. Erkekler tarlada çalışır. Erkek ailesine bakmakla yükümlüdür. Erkeğin mesleklerinden biri çiftçiliktir. Mesajları verilmeye çalışılmış.(sayfa 13)*

*** Bu görselde kadınların öğretmenlik mesleğini yapabileceği mesajı verilmeye çalışılmış.(sayfa 12)**

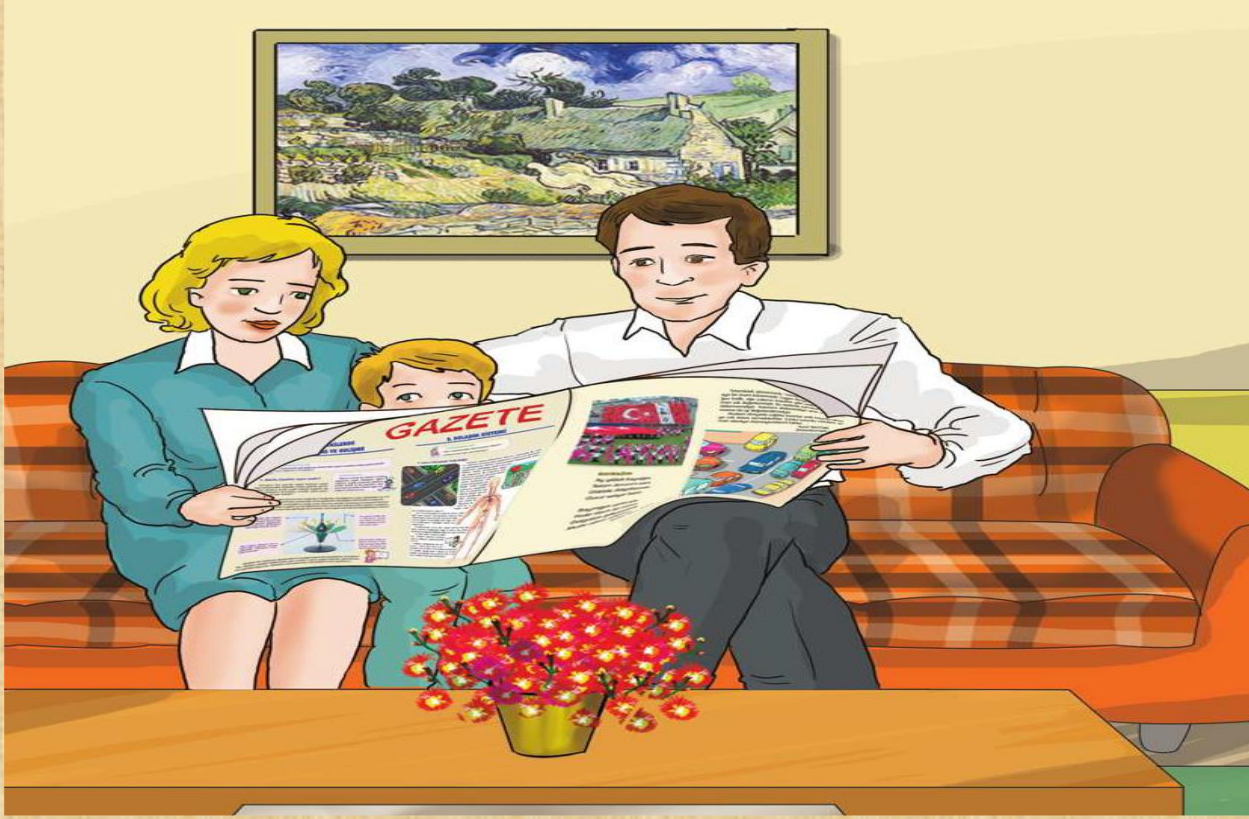
- **Bu görselde kadınların yeri evdir, mutfaktır. Meslek olarak ev hanımını olabilir. Mesajları verilmeye çalışılmıştır.(sayfa 42)**

- Bu görselde kadının sorumluluğu çocuğuna bakmaktır. Çocuk çocuğunu okula bırakmakla yükümlüdür. Mesajı verilmeye çalışılmıştır.(sayfa 10)

Bu görselde erkek güçlüdür, o yüzden ağır işleri erkekler yapar mesajı verilmeye çalışılmıştır.(sayfa 14)

Bu görselde 'Kutsal Aile' mesajı verilmiş, anne babaları boşanmış ya da annesi ya da babası hayatta olmayan öğrenciler dikkate alınmamıştır.(sayfa 16)

“Çiftçi ve oğulları” adlı metinde kullanılan görsellerde hep erkekler bulunmaktadır. Kadın simgesel olarak yok sayılmıştır.(sayfa21)

Spor ve yararları(Bu kitap için yazılmıştır.)

Görsellerde spor yapan 29 bireyden 28 tanesinin erkek 1 tanesinin kadın olması örtük söylem aracılığıyla çocuklara aktarılmıştır.

Metinde “Güç ve beceri gerektiren yarışmalı ve eğlenceli etkinliklere spor denir.” ifadesi ve görseller eşleştirildiğinde bu faaliyetleri güçlü ve beceriye sahip erkekler yapar söylemine ulaşılır.

Spor ve yararları(Bu kitap için yazılmıştır.)

Görsellerde spor yapan 29 bireyden 28 tanesinin erkek 1 tanesinin kadın olması örtük söylem aracılığıyla çocuklara aktarılmıştır.

Metinde “Güç ve beceri gerektiren yarışmalı ve eğlenceli etkinliklere spor denir.” ifadesi ve görseller eşleştirildiğinde bu faaliyetleri güçlü ve beceriye sahip erkekler yapar söylemine ulaşılır.

SAĞLIK MUTLULUKTUR

Sağlıklı olmak için
İyi beslenmeliyiz.
Et, süt, yumurta, meyve,
Sebze de yemeliyiz.

Hastalıklara karşı
Güçlü olmak gerekir.
Temiz hava, bol güneş
Sağlığa iyi gelir.

‘Sağlık Mutluluktur’ adlı şiirde sağlıklı olmak ve iyi beslenmek bir kadın üzerinden sembolize edilmiştir. Örtük söylem aracılığıyla kadının annelik görevi ve doğurganlığı öğrencilere aktarılmıştır. Kitabın genelinde de olduğu gibi kadın belli standartlara göre giydirilmiştir.(Uzun çorap, etek boyu ve kol boyu vb.)

“Sağlık ve Sosyal Güvenlik” adlı metinde kullanılan görselde öğrencilere örtük söylem yoluyla kutsal aile teması idealize edilmiştir. Ayrıca sözleşmeyi imzalayan kişi baba olarak gösterilmiştir. Örtük söylem yoluyla da ataerkil aile yapısı resmileştirilmiş ve cinsiyetçi rol dağılımı pekiştirilmiştir.

BAYKUŐ

**Baykuő, Baykuő derlerdi de
Görmeyi çok isterdim
Adı “Bay” olduğuna göre
Kibar bir kuő zannederdim.**

Baykuő efsanelerde bilge kiő olarak tasvir edilir.Burada baykuőa erkek cinsiyeti atfedilerek erkekler bilge kişilerdir örtük söylem yoluyla aktarılmıştır.

“Çocuğun Düzelttiği Minare” adlı metinde kullanılan görsellerde ve metnin içerinde hiçbir kadın karaktere yer verilmemiştir. Kadın simgesel olarak yok sayılmıştır.

Kitabın genelinde olduğu gibi burada da erkek bir bilge kişinin (Mimar Sinan) hayatından kesit sunulmuştur.

“Keloğlan İlim Peşinde” adlı metinde kullanılan görsellerde ve metnin içerisinde hiçbir kadın karaktere yer verilmemiştir. Kadın simgesel olarak yok sayılmıştır.

Bilginin peşinde koşan ve bilgiyi elinde bulunduran kişiler erkektir düşüncesi örtük söylem yoluyla verilmiştir.

Sayfa 99'da "İstanbul Dünyam" adlı metinde geçen "Babam bizi birkaç kez Boğaz'dan karşıdan karşıya geçirdi." cümlesinde çocuk bir yere gidecekse çocuğu baba götürür mesajı verdiği için örtük söylem vardır.

Yine aynı metinde ‘’Annemin diktiği giysim, babamın aldığı hasır şapkam, şantam ve ayakkabılarımla mahalleye girdim.’’ cümlesinde annenin evinde oturup dikiş diken evinin kadını mantığı babanın ise evi ekonomik olarak geçindiren maddi olanakları sağlayan bir kişi olduğu mesajı verildiği için burada da bir örtük söylem vardır.

Yukarıdaki görselde sokakta sadece erkeklerin yer alması, kadınlara yer verilmemesi, sokakta kadınların bulunmaması gerektiği mesajı verdiği için simgesel yokluktur.

Sayfa 110'da "Üç Güzeller" adlı metinde ideal kutsal aile mantığı ile oluşturulan anne, baba, dede ve iki çocuktan oluşan bir aile yüceltilerek anlatılması gizli söyleme yer vermiştir.

Yine aynı metinde:

“Sakın rüyalarınızda falan görmüş olmayasınız!”

Ece kırgın bir ses tonuyla babasını yanıtladı:

Cümleleri Arda'nın değil de Ece'nin kırılması kadını duygusal bir varlık erkeği ise daha mantıklı bir varlık olarak atfettiği için örtük söylem vardır.

Yine aynı metinde Ece ve annesinin peri bacalarını çok sevmesi üzerine Murat Bey'in “Ama siz de iyice abarttınız artık! Madem ana-kız bu kadar çok sevdiniz bu peri bacalarını, bakın şurada küçük modellerini satıyorlar gidip onlardan alınsanıza...” diyerek kızması kadını duygusal bir varlık, erkeği ise daha mantıklı bir varlık olarak nitelendirdiği için örtük söylem niteliği taşımaktadır.

Yukarıda sayfa 115'te geçen görsel "İlk Rüya" adlı metinden alınmış olup korkulukların erkek olarak nitelendirilmesi beynimizde kalıplar oluşturulmasına neden olduğu için ve görselde hiç kadına yer verilmemesi dolayısıyla ile simgesel yokluğa neden olmuştur.

Sayfa 124'teki "Yağmur Hanım" adlı şiirdeki görselde odadan pencereden dışarı bakan bir kızın dışarıda ise sadece erkeklerin olması kadının sokakta yerinin olmadığı mesajı verdiği ve aynı zamanda görselde kadının toplum hayatından soyutlandığını ve geri planda kalıp topluma etkisi olmayan bir varlık gibi gösterilmesi örtük söylemdir.

2.SINIF HAYAT BİLGİSİ DERS KİTABI İNCELEMESİ

Kitabın Yazarları

- Aliyar KARACA
- Seyfinaz KAPULU
- Salim ULKER
- Sevgi SERDAR

A) Metinlerin Genel Yapısı İncelendiğinde

Metinlerin yazarlarını ele aldığımızda:
yazarlardan 11 tanesi erkek, 2 tanesi kadındır.

B) Görsellerin Genel Yapısı İncelendiğinde

Görsellerde genel olarak bir inceleme yapıldığında erkeklerin kadınlara oranı büyük bir farklılık göstermektedir. Kadınların sayısı 250, erkeklerin sayısı ise 323' tür.

- Kitapta cinsiyete göre meslek dağılımı

KADIN

- Öğretmen(7)
- Çiçekçi
- Halıcı
- Laboratuvar çalışanı(3)
- Polis
- Haber sunucusu

ERKEK

- Bahçıvan
- Memur
- Demirci
- Kalaycı
- Simitçi
- Çiftçi
- Trafik polisi
- Heykeltıraş
- Yardım görevlisi
- İnşaat çalışanı
- Doktor
- Beden eğitimi öğretmeni

Görselde 4 kız çocuğu var.

İp oynayanların hepsi kadın, aralarında erkek yok. Örtük (gizli) söylem söz konusudur. İp oynamak sadece kadınlara özgü bir davranış gibi gösterilmiştir.

- ✓ Görselde 3 kadın, 2 erkek var.
- ✓ Genç kadın ve kız çocuğu iş yaparken, erkekler yapmıyor. Ev işleri ve evde hizmet kadının göreviymiş gibi gösteriliyor.

- ✓ Organ maketleri her zaman erkek maket kullanılarak gösterilmiş. Kadın maketlere yer verilmemiş, mahremiyet açısından.

Hayat Bilgisi Kitabı 'Benim Eşsiz Yuvam' ünitesinde ,tatil planları yapan bir aile görseli görüyoruz. Kadın gösterişli bir yer hayali kurarken erkek ha mütevazı bir yer hayali kuruyor. Burada kadının lüksü arzuladığıdır. (s.70)

- ✓ Görselde 3 erkek, 1 kadın var.
- ✓ Doktor, kasap ve polis mesleğini yapan kişiler erkek, öğretmenlik yapan kişi kadındır. Meslekler kadın mesleği ya da erkek mesleği olarak ayrılmıştır.

- ✓ Görselde 2 erkek var.
- ✓ Sportif aktiviteler her zaman erkek karakterlerle aktarılmış. Bu aktiviteleri yapan hiç kadın karakter yok.

Yiğit, televizyon izleyen babasına:

- Babacığım, ben de cumhurbaşkanı olabilir miyim?

- Elbette olabilirsin.

- İyi ama elbiselerimi annem giydiriyor.

Ayakkabılarımın bağını sen bağlıyorsun.

Odamı toplamama ağabeyim yardım ediyor.

Herkes bunları öğrenince hoş olur mu?

Metinde başbakan olmak isteyen bir erkek çocuğu verilmiş ve babasıyla konuşması anlatılmıştır. Başbakan gibi önemli konumlara sanki bir erkeğin gelebileceği bir izlenimi verilmesi örtük söylemdir.

Görselde, kız çocuğu ailesine hizmet ederken ailenin erkekleri oturmaktadır. Sanki kızlar evde hizmeti gören kişiler gibi gösterilmiş bir örtük söylem verilmiştir.

- **‘Dün, Bugün, Yarın’ ünitesindeki ‘Ne İş Yapar?’ metnindeki mesleklerin gösteriminde kadınlar ile erkeklerin yaptığı işler arasında bir ayırım söz konusudur. Kadınlar kas gücü istemeyen işlerde gösterilirken, erkekler bu tür işlerde gösterilmiştir. Bu şekilde kadınları zayıf olarak gösteriliyor. Metnin sonunda ‘Gelecekte bu mesleklerden hangisini seçmek istersiniz?’ sorusu sorarak onları yönlendiriyor.**

Önce top oynamaya
gidelim

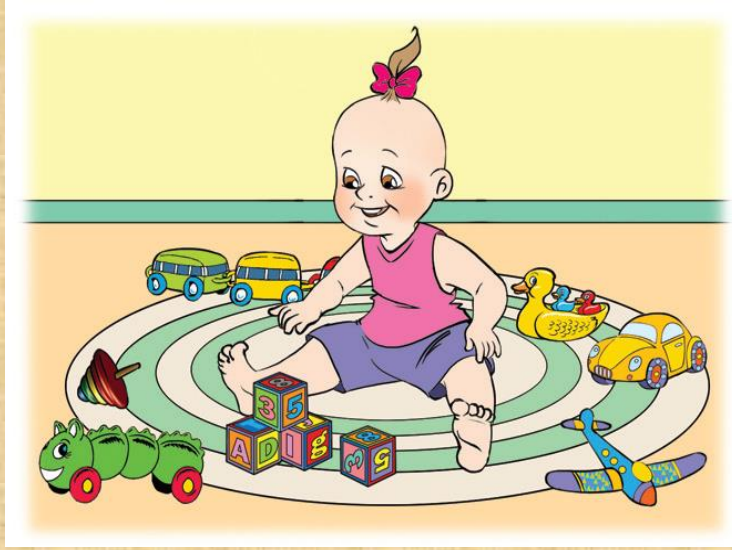

Olmaz! Annemin haberi
yok

Görselde ki çocuk oyun oynamak için annesine haber vermesi gerektiğini söylüyor. Çocuk üzerindeki sorumluluk sadece anneye ait gibi gösteriliyor. Burada ,sadece annesine haber vermesini yeterli görmesi örtük söylemdir.

Oy kullanma ile ilgili görsele baktığımızda 3 erkek 1 kadın görüyoruz. Oy kullanma hakkını erkekler daha çok kullanıyor izlenimi verdiği için örtük söylemdir.

Resimlerde cinsiyetçi bir giyim tarzı görülüyor. Bebeğin cinsiyetini belli etmek için kurdele takılması, kız çocuklarının resimlerde etek ve uzun saç ile gösterilmesi hem gerçek hayatı yansıtmıyor hem de bir kalıba sokuyor.

Mmmm! Nefis olmuş

Çocuk yemeğin nefis olduğunu söylüyor. Ama annesine bakarak söylüyor. Yemeği yapan anne olduğunu örtük söylem olarak veriyor. Evde yemeği anne yapar izlemi görsellerle benimsetiliyor.